

ارزیابی و مقایسه عملکرد ارقام مختلف خیار گلخانه‌ای (*Cucumis sativus* L.) در منطقه جیرفت

امان... سلیمانی

عضو هیأت علمی بخش تولیدات گیاهی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه جیرفت

در یک بررسی تعداد ۱۵ رقم خیار (*Cucumis sativus* L.) در شرایط گلخانه در منطقه جیرفت در طی سال زراعی (۸۵-۱۳۸۴) بدون استفاده از سیستم های گرمایشی و سرمایشی ارزیابی گردید. رقم RS 189 I SINA F1 (رقم رایج منطقه) به عنوان تیمار شاهد انتخاب شد. آزمایش در قالب طرح بلوک‌های کامل تصادفی در سه تکرار انجام شد. هر پلات شامل ۲۰ بوته بود و آماربرداری از ۶ بوته میانی انجام پذیرفت. صفاتی نظیر عملکرد و تعداد میوه در واحد سطح (مترمربع)، عملکرد در فصل سرما در واحد سطح، قطر و طول نهایی بوته، طول و قطر میوه اندازه‌گیری و مورد تجزیه قرار گرفتند. نتایج نشان داد که بین ارقام از لحاظ عملکرد و تعداد میوه در واحد سطح (مترمربع)، قطر نهایی ساقه و طول میوه، در سطح ۱٪ و از لحاظ عملکرد در فصل سرما در واحد سطح در سطح ۵٪ اختلاف معنی‌دار وجود دارد. بیشترین عملکرد مربوط به رقم E3215516 به میزان ۲۱/۴۶ کیلوگرم در مترمربع بود. از لحاظ طول نهایی ساقه و قطر میوه اختلاف معنی‌داری بین ارقام مشاهده نگردید.

واژه‌های کلیدی: خیار (*Cucumis sativus* L.)، گلخانه، مقایسه ارقام، جیرفت.

مقدمه:

خیار (*Cucumis sativus* L.) یکی از مهمترین محصولات گلخانه‌ای ایران و هم‌چنین منطقه جیرفت و کهنوج می‌باشد. سطح زیر کشت آن شامل گلخانه و تونل‌های کوتاه پلاستیکی در این منطقه ۱۹۸۰۰ هکتار می‌باشد که از لحاظ سطح زیر کشت و میزان تولید (۳۵۶ هزار تن) مقام اول را در کشور دارد. سطح زیر کشت خیار گلخانه‌ای در منطقه بیش از ۱۰۰۰ هکتار می‌باشد.

لامب و همکاران (۲۰۰۱)، خیارهای تیپ بیت آلفا (Bite alpha type) را به عنوان گیاه گلخانه‌ای جدید در فلوریدا معرفی نمودند. استفانز (۲۰۰۳)، ارقام مناسب خیار جهت مصارف تازه‌خوری (استفاده در سالاد)، تولید خیارشور و کاشت در گلخانه‌های مناطق مختلف فلوریدا را معرفی نمود. هوچموس و همکاران (۲۰۰۴)، دوازده رقم خیار کوچک (Mini cucumber) یا بیت آلفا را با دو سیستم پرورش شامل پشم سنگ و پرلایت در فلوریدا مقایسه کردند. کئوپراپارل (۱۹۹۷)، شش واریته خیار محلی از آدونتانی واقع در شمال تایلند را با ۶ واریته تجاری مقایسه کرد (ارقام غیر گلخانه‌ای بودند). روول و همکاران (۲۰۰۳)، ۱۶ رقم خیار را به دو روش استفاده و عدم استفاده از داربست با یکدیگر مقایسه کردند.

مواد و روشها:

این تحقیق در سال زراعی ۱۳۸۵ - ۱۳۸۴ در گلخانه مرکز تحقیقات کشاورزی جیرفت و کهنوج در خاکی با بافت شنی رسی به اجرا درآمد. در این تحقیق ۱۵ رقم خیار گلخانه‌ای «E3215150, BORHAN, ES 305, Niz Boo9 F1, E3215516, Kaspian RZ (2279-RZ), E3215145, NEFER F1, EVER GREEN, E3215502, AYAT, NEGEEN, 2289RZ, ISATIS (GB 251) و RS 189 I SINA F1 (شاهد)» در قالب طرح بلوک‌های کامل تصادفی با سه تکرار در داخل گلخانه کشت شدند. رقم‌ها مربوط به کشورهای آمریکا، هلند و ترکیه بودند. بذور پس از ۱۵ روز خزانه کاری به گلخانه منتقل شدند و در حدود ۶ ماه (تا اواسط اردیبهشت سال بعد) بوته‌ها در داخل گلخانه نگه‌داری شده و ۲۹ چین برداشت انجام شد. صفاتی نظیر عملکرد و تعداد میوه در واحد سطح (مترمربع)، عملکرد در فصل سرما در واحد سطح، قطر و طول نهایی بوته، طول و قطر میوه اندازه‌گیری و مورد تجزیه قرار گرفتند.

نتایج و بحث:

نتایج تجزیه واریانس نشان داد که بین ارقام از لحاظ عملکرد و تعداد میوه در واحد سطح (مترمربع)، قطر نهایی ساقه و طول میوه، در سطح ۱٪ و از لحاظ عملکرد در فصل سرما در واحد سطح در سطح ۵٪ اختلاف معنی‌دار وجود دارد. از لحاظ طول

نهایی ساقه و قطر میوه اختلاف معنی داری بین ارقام مشاهده نگردید. بیشترین عملکرد نهایی (۲۱/۴۶ کیلوگرم در مترمربع) و عملکرد در فصل سرما (۶/۰۹ کیلوگرم در متر مربع) مربوط به رقم E3215516 بود که از لحاظ عملکرد کل با شاهد و سایر ارقام دیگر اختلاف معنی دار داشت، در حالیکه سایر رقمها با یکدیگر اختلاف معنی دار نداشتند. اما عملکرد در فصل سرمای کلیه رقمها با هم تفاوت معنی دار نداشت. کمترین مقدار عملکرد کل مربوط به رقم E3215502 (۱۱/۱۷ کیلوگرم در متر مربع) بود. کمترین عملکرد در فصل سرما نیز از رقم ES 305 (۲/۳۸ کیلوگرم در متر مربع) بدست آمد. این رقم ترکیه ای و ازجمله رقم های معمولی (که گلهای نر و ماده دارند) می باشد. بیشترین تعداد میوه (۲۴۵/۲ عدد در متر مربع) نیز مربوط به رقم E3215516 و کمترین آن (۱۰۳ عدد در متر مربع) نیز مربوط به رقم ES 305 بود. بیشترین قطر نهایی ساقه (۱/۸ سانتی متر) را هم رقم ES 305 داشت که با سایر رقمها از لحاظ آماری اختلاف معنی دار داشت. کمترین این مورد (۱/۱۲ سانتی متر) نیز در رقم NEFER F1 که یک رقم ترکیه است وجود داشت. بیشترین طول میوه (۱۶/۹ سانتی متر)، که یک صفت مهم در بازار پسندی آن در داخل کشور محسوب می شود، مربوط به رقم Kaspian RZ (2279-RZ) بود که با رقم شاهد اختلاف معنی دار نداشت. کمترین طول میوه (۱۳/۸۷ سانتی متر) نیز مربوط به رقم NEFER F1 بود. در نهایت رقم پرمحصول E3215516 به عنوان یک رقم بسیار مناسب برای منطقه از لحاظ عملکرد معرفی می گردد.

منابع:

- 1- Hochmuth, R. c., Davis, Lei Lani L., Laughlin, W. L., Simonne, E. H., Sargent, S. A. and Berry, A. 2004. Evaluation of twelve greenhouse mini cucumber (Beit Alpha) cultivars and two growing systems during the 2002 – 2003 winter season in Florida. University of Florida. 12 P.
- 2- Keopraparl, K. 1997. Comparison of local cucumber varieties hom udonthani with commercial varieties. Asian Regional center – AVRDC, Bangkok, Thailand. 5 P.
- 3- Lamb, E. M., Shaw, N. L. and Cantliffe D. J. 2001. Beit Alpha cucumber: A new greenhouse crop for Florida. Institute of food and agricultural sciences, University of Florida. 12p.
- 4- Rowell, B., Satanek, A., Slone, D. and Snyder, J. C. 2003. Yields and Gross returns from new slicing cucumber varieties. Department of horticulture, University of Kentucky. 5 P.
- 5- Stephons, J. M. 2003. Cucumber in the Florida garden. Institue of Food and Agricultural sciences, University of Florida.

Investigation and comparison of yield of different greenhouse cucumber cultivars (*Cucumis sativus* L.) in Jiroft region.

A. Soleimani

Department of Plant Production, Faculty of Agricultural College, University of Jiroft, Iran.

Abstract:

An investigation on the 15 varieties of cucumber (*Cucumis sativus* L.) evaluated in the greenhouse conditions without heating and ventilation system at Jiroft region for cultivation season (2005 – 2006). The RS189 I SINA F₁ variety (current variety) selected as one of the treatments. The experiment designed as a randomized complete block design (RCBD) with three replications. Each plot contained 20 plant and data collected from 6 plant of middle plot. Characters such as, yield and number of fruits in surface unit (m²), yield in cold season, diameter and length of stem, length and diameter of fruit investigated and analyzed. Results shown that there were significant difference ($\alpha = 0.01$) on yield and number of fruits in surface unit (m²), diameter of stem and length of fruit and significant difference ($\alpha = 0.05$) on yield in cold season. The highest yield at 21.46 kg/m² was obtained from E3215516 variety. No significant differences observed among the varieties on length of stem number and diameter of fruit.

Keywords: Cucumber (*Cucumis sativus* L.), Greenhouse, Yield comparison, Jiroft